

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบแบบการเรียนรู้ 4 แบบ คือ แบบคิดคนเดียว แบบดูซ้ำ แบบคิดคนเดียว และแบบปรับปรุง ตามแนวคิดของเดวิด เอ โคลบ์ ของผู้สูงอายุในศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุดินแดง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุดินแดงและสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุดินแดง กองสวัสดิการสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุตั้งแต่ 60 - 80 ปีขึ้นไป จำนวน 51 คน ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรผู้สูงอายุที่มาเข้าร่วมกิจกรรมที่ศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุดินแดงเป็นประจำทุกวันในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยได้ไปเก็บข้อมูลวิจัย

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้จำนวนประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ ใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 51 คน โดยไม่จำกัดเชื้อชาติ ศาสนา สถานภาพการสมรส ฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. ต้องเป็นผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกของศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุดินแดงหรือชมรมผู้สูงอายุดินแดง
2. สามารถสื่อสารได้ตอบได้อย่างถูกต้อง สามารถเรียนรู้และรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ อย่างถูกต้อง
3. ยินดีให้ความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบการเรียนรู้ที่แปลมาจากแบบ การเรียนรู้ของ เดวิด เอ โคลบ์ (David A. Kolb; 1985) มีดังนี้คือ

1. แบบสอบถามแบบการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้สูงอายุ แบ่งออกเป็น 4
 ข้อ คือ เพศ แบ่งออกเป็นเพศ ชายและหญิง อายุ แบ่งออกเป็นช่วงอายุ ตั้งแต่อายุ 60-65 ปี 66-70
 ปี 71-75 ปี 76-80 ปี และ 80 ปีขึ้นไป ระดับการศึกษา แบ่งออกเป็น ไม่ได้เรียนหนังสือ จบชั้น
 ประถมศึกษา จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่ำกว่าปริญญาตรี
 ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สูงอายุเข้าร่วม แบ่งออกเป็นกั
 ิจกรรมการเล่นดนตรีไทย กิจกรรมการร้องเพลงไทยสากล กิจกรรมการร้องเพลงไทยเดิม กิจกรรม
 นาฏศิลป์ กิจกรรมกีฬา และกิจกรรมงานประดิษฐ์ แบบสอบถามเป็นประเภทตรวจคำตอบ
 (Check list) จำนวน 4 ข้อใหญ่ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการเรียนรู้ จำนวน 9 ข้อ แต่ละข้อมีข้อความ 4 ข้อ
 ความ รวมทั้งหมด 36 ข้อความ ซึ่งมีลักษณะการตอบ 4 3 2 1 ตามลำดับตามที่เป็นลักษณะของ
 ผู้ตอบเรียงจากมากที่สุดมาหาน้อยที่สุด

- 4 หมายถึง เป็นลักษณะของผู้ตอบมากที่สุด
- 3 หมายถึง เป็นลักษณะของผู้ตอบมาก
- 2 หมายถึง เป็นลักษณะของผู้ตอบน้อย
- 1 หมายถึง เป็นลักษณะของผู้ตอบน้อยที่สุด

การสร้างแบบสอบถามแบบการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบการเรียนรู้ และปัญหา
 ด้านการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ
2. ผู้วิจัยแปลแบบการเรียนรู้ของ เดวิด เอ โคล์บ จากภาษาอังกฤษมาเป็นภาษา
 ไทย ซึ่งมีทั้งสิ้นจำนวน 9 ข้อ ข้อละ 4 ข้อความจึงมีข้อความทั้งหมด 36 ข้อความ โดยมีได้ดัดแปลง
 หรือเพิ่มเติมข้อความอื่น ๆ ลงไป
3. ผู้วิจัยนำข้อความทั้ง 36 ข้อความมาแต่งเป็นประโยคได้ 36 ประโยค เพื่อจะใช้
 ควบคู่กับแบบสอบถามแบบการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ

การคิดคะแนนแบบการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ มีดังนี้

CE	RO	AC	AE
2	1	2	1
3	3	3	3
4	6	4	6
5	7	5	7
7	8	8	8
8	9	9	9

ลักษณะแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัยจะคิดคะแนนเฉพาะในข้อที่ 2, 3, 4, 5, 7, 8 ตามลำดับจากบนลงล่าง

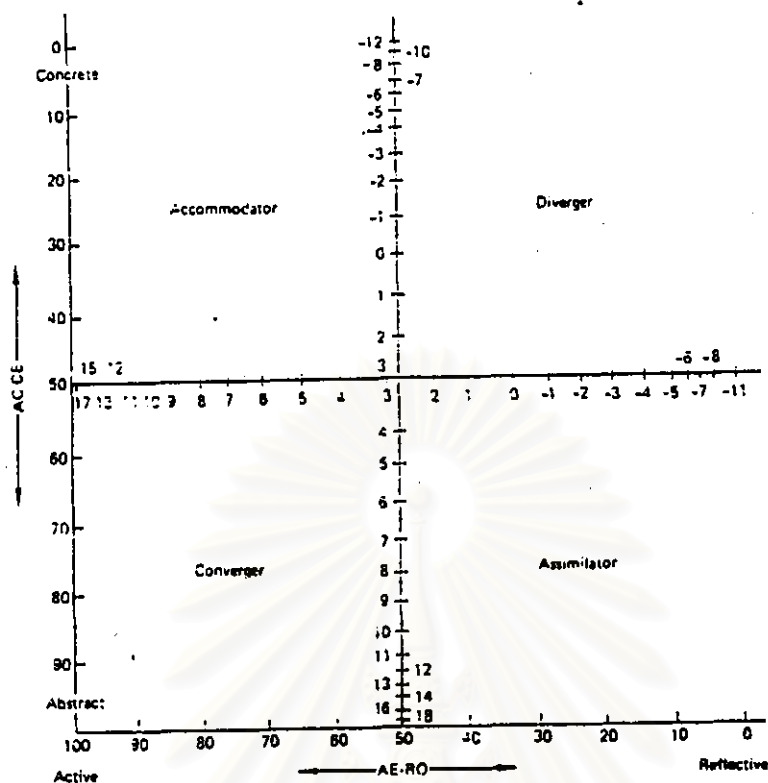
ลักษณะแบบการเรียนรู้แบบคิดเอกนัยจะคิดคะแนนเฉพาะในข้อ 1, 3, 6, 7, 8, 9 ตามลำดับจากบนลงล่าง

ลักษณะแบบการเรียนรู้แบบดูดซึมจะคิดคะแนนเฉพาะในข้อ 2, 3, 4, 5, 8, 9 ตามลำดับจากบนลงล่าง

ลักษณะแบบการเรียนรู้แบบปรับปรุงคิดคะแนนเฉพาะในข้อ 1, 3, 6, 7, 8, 9 ตามลำดับจากบนลงล่าง

เมื่อคิดคะแนนรวมของแต่ละช่องแล้ว ให้นำคะแนนในช่อง AC-CE และนำคะแนนในช่อง AE-RO แล้วนำคำตอบที่ได้จากการลบทั้ง 2 จำนวนนำไปกำหนดจุดลงในกราฟ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 3 แผนภาพแสดงการกำหนดจุดแบบการเรียนรู้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยยื่นคำร้องต่อบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกรมประชาสงเคราะห์ และผู้อำนวยการศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุดินแดง กองสวัสดิการสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
2. ทำการสำรวจจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการจะเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยเดินทางไปยังศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุดินแดง เพื่อสอบถามจำนวนผู้สูงอายุทั้งเพศชาย หญิง อายุของผู้สูงอายุ ระดับการศึกษา ตลอดจนกิจกรรมการเรียนรู้ที่ศูนย์ฯ ได้จัดให้แก่ผู้สูงอายุ รวมทั้งสอบถามถึงวันและเวลาที่ผู้สูงอายุมาร่วมกิจกรรมที่ศูนย์ฯ ด้วย ซึ่งทำให้ทราบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมาร่วมกิจกรรมที่ศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุดินแดงตั้งแต่ประมาณ 8.00 - 12.00 น. ตั้งแต่วันจันทร์ - วันศุกร์

3. แนะนำตนเองและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยแก่ผู้อำนวยการศูนย์ฯ
เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ และผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคน

4. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามแบบการเรียนรู้มา Try out กับผู้สูงอายุที่ไม่ใช่กลุ่ม
ตัวอย่างในศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุดินแดง จำนวน 12 คน โดยให้ผู้สูงอายุที่ชอบทำกิจกรรม
เหมือนกันกิจกรรมละ 2 คนทำแบบสอบถามการเรียนรู้ คือ ผู้สูงอายุที่ชอบและเข้าร่วมกิจกรรมการ
เล่นดนตรีไทย 2 คน ผู้สูงอายุที่ชอบและเข้าร่วมกิจกรรมการร้องเพลงไทยสากล 2 คน ผู้สูงอายุที่
ชอบและเข้าร่วมกิจกรรมการร้องเพลงไทยเดิม 2 คน ผู้สูงอายุที่ชอบและเข้าร่วมกิจกรรมนาฏศิลป์
2 คน ผู้สูงอายุที่ชอบและเข้าร่วมกิจกรรมกีฬา 2คน และผู้สูงอายุที่ชอบและเข้าร่วมกิจกรรมงาน
ประดิษฐ์ 2 คน รวมเป็น 12 คน ผลการทดลองใช้เครื่องมือผู้สูงอายุทั้ง 2 คนในแต่ละกิจกรรมตอบ
แบบสอบถามตรงกันคือเป็นแบบคิดคนเดียว แต่ก็ยังมีข้อความบางข้อความที่ผู้สูงอายุไม่เข้าใจ

5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการเรียนรู้ของผู้สูงอายุมาปรับปรุงแก้ไข ในส่วนของ
ข้อความที่ไม่ชัดเจนและแต่งเป็นประโยคให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นเพื่อใช้สอบถามผู้สูงอายุควบคู่กับ
แบบสอบถาม

6. ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง เป็นระยะเวลา
2 สัปดาห์ตั้งแต่วันที่ 15 - 30 กันยายน 2541 ในช่วงเวลา 9.00 - 12.00 น. ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวัน
ศุกร์โดยผู้วิจัยใช้วิธีการพูดคุยทีละคนโดยแบ่งการพูดคุยออกเป็น 3 ช่วง ใช้แบบสอบถามแบบการ
เรียนรู้ซึ่งแปลมาจากแบบการเรียนรู้ของ เดวิด เอ โคล์บ

ช่วงแรก เป็นการสร้างความคุ้นเคยกับผู้สูงอายุ ประมาณ 10 - 15 นาที

ช่วงที่ 2 สอบถามผู้สูงอายุโดยใช้แบบสอบถามแบบการเรียนรู้ควบคู่กับประโยคที่
ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากข้อความ 36 ข้อความในแบบสอบถามแบบการเรียนรู้และให้ผู้สูงอายุตอบคำ
ถามลงในแบบสอบถามแบบการเรียนรู้หรือผู้วิจัยเขียนตอบให้ในกรณีที่ผู้สูงอายุต้องการให้ผู้วิจัย
เขียนตอบให้เนื่องจากผู้สูงอายุอาจมองไม่ชัดเจนหรืออ่านหนังสือไม่ออก

ช่วงที่ 3 กล่าวขอบคุณผู้สูงอายุ

7. นำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ โดยการนำแบบสอบถามแบบการ
เรียนรู้ของผู้สูงอายุแต่ละคนมาคิดคะแนนตามข้อที่กำหนดไว้ จากนั้นก็รวมคะแนนของแต่ละคน

7. นำคะแนนที่ได้ไปกำหนดจุดลงในแผนภาพการกำหนดจุดแบบการเรียนรู้เพื่อจะได้ทราบว่าผู้สูงอายุแต่ละท่านจะมีแบบการเรียนรู้ตกลงอยู่ในควอดแรนต์ใด และมีแบบการเรียนรู้แบบใด

การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

1. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage) โดยมีข้อมูลพื้นฐานทั้งหมด 4 ข้อ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ

2. วิเคราะห์แบบการเรียนรู้ของผู้สูงอายุในแบบการเรียนรู้ 4 แบบ คือ แบบคิดนอกนัย แบบคิดเอกนัย แบบจุดเชื่อมโยง และแบบปรับปรุง โดยนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลพื้นฐานทั้ง 4 ข้อ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้สถิติไค-สแควร์

3. เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางและการบรรยายความ
การวิเคราะห์ข้อมูลและหาค่าสถิติต่าง ๆ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยประมวลผล โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอช พี ซี (SPSS/PC) (Statistical Package for the Social Science/ Personal Computer)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณหาค่าร้อยละของลักษณะการเรียนรู้แต่ละลักษณะ และแต่ละตัวแปรที่ทำการศึกษา

1.1 ร้อยละของลักษณะการเรียนรู้แต่ละลักษณะ

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{ความถี่ของลักษณะการเรียนรู้}}{\text{ผลรวมของความถี่ของลักษณะการเรียนรู้แต่ละลักษณะ}} \times 100$$

ผลรวมของความถี่ของลักษณะการเรียนรู้แต่ละลักษณะ

1.2 ร้อยละของแต่ละตัวแปรที่ทำการศึกษา

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{ความถี่ของแต่ละตัวแปรที่ศึกษา}}{\text{ผลรวมของความถี่แต่ละตัวแปรที่ทำการศึกษา}} \times 100$$

2. ค่า ไคสแควร์ จากสูตร

$$\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E}$$

เมื่อ \sum คือ การรวมผลตั้งแต่ช่องแรกถึงช่องสุดท้าย

O คือ ค่าเป็นจริง

E คือ ค่าคาดหวัง

χ^2 คือ ไคสแควร์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย